

Cuprins

Notă asupra autorului (DIAC. IOAN I. ICĂ JR) 5

Ce înseamnă a scrie despre ascetismul și monahismul antic într-un context postmodern? (COLUMBA STEWART OSB) . . . 7

Prefață 25

1. CASSIAN MONAHUL 31

 Discreție 31

 Locul nașterii și copilăria 33

 Începuturile monahale la Betleem 35

 Egiptul 37

O mărturie demnă de crezare? 37

Primele zile: monahismul în Delta Nilului 38

Sketis 40

Kellia și Nitria 42

Părăsirea Egiptului 44

 Constantinopol și Roma 45

Refugiu la Ioan Hrisostom 45

Misiune la Roma 46

 Galia 48

Un liman monahal 48

Rețeaua de relații a lui Cassian și situația monahismului . . 49

<i>Har și voință liberă</i>	53
<i>Împotriva lui Nestorie</i>	57
<i>Moartea lui Cassian</i>	60
Moștenirea	61
Un monah pentru alții	63
2. CASSIAN SCRITORUL	65
Moduri de lectură	65
Scrierile monahale ale lui Cassian	68
<i>Evaluarea proiectului</i>	68
<i>Relațiile dintre Așezăminte și Convorbiri</i>	69
<i>Relațiile între Convorbiri</i>	72
Limbă și stil	75
Izvoarele lui Cassian	76
Pedagogia lui Cassian	79
<i>Repetiția</i>	79
<i>O ilustrare: scopurile vieții monahale</i>	80
Cassian dascălul	81
3. CASSIAN TEOLOGUL	83
Itinerarul spre scop și sfârșit: cartografierea vieții monahale	83
Căutarea curăției inimii	85
<i>Fundalul</i>	85
<i>Locul curăției inimii în teologia monahală a lui Cassian</i>	87
Contemplația	93
<i>Vedere și cunoaștere</i>	94
<i>Filozofie și Biblie: Cassian despre Marta și Maria</i>	95
Fericirea cerească și vederea lui Dumnezeu	104
<i>„Feriți-vă cei curați cu inima, căci aceia vor vedea pe Dumnezeu”</i>	104
<i>„Împărăția lui Dumnezeu e înăuntrul vostru”</i>	106
<i>Cer sau pământ?</i>	109
Monah pentru lume	111
4. TRUP ȘI DUH, ÎNFRÂNARE ȘI CASTITATE	113
Castitate și ascetism în scrierile lui Cassian	113
Plăcerea	116
<i>Plăcere și natură: antropologia lui Cassian</i>	116
<i>Plăcerea și celelalte patimi</i>	118
<i>Puterea poftelor</i>	120
<i>Căsătoria</i>	121

Trupul	123
Înfrânare și castitate	125
<i>Diviziunea între ascetism și har</i>	125
<i>Disciplinele ascetice ale înfrânării</i>	127
<i>Etapale castității</i>	132
Harul dumnezeiesc și voința omenească	133
<i>Hotarele trupului și duhului</i>	133
<i>Cassian și „semipelagianismul”</i>	135
<i>Primul tratat al lui Cassian despre har:</i>	
<i>cartea 12 a Așezămintelor</i>	136
<i>Convorbirea 13 a lui Cassian, „Despre ocrotirea dumnezeiască”</i>	137
Scurgerile nocturne	140
Sinceritate și libertate	144
5. BIBLIA ȘI RUGĂCIUNEA	145
Exemple de rugăciune și interpretare biblică	147
<i>Istoria lui Sarapion</i>	147
<i>Sursele episodului</i>	151
Cunoașterea duhovnicească	152
<i>Cunoașterea lumească și cunoașterea duhovnicească</i>	152
<i>Cunoașterea practică și cunoașterea duhovnicească</i>	154
<i>Genurile cunoașterii duhovnicești: sensurile Scripturii</i>	156
Vederea și cunoașterea lui Hristos	159
6. RUGĂCIUNEA NEÎNCETATĂ	167
Interacțiunea dintre Biblie și rugăciune	167
Biblia și rugăciunea în Egipt	169
<i>Melete și meditatio</i>	169
<i>Rugăciunea monologistă și antiretică</i>	172
Asimilarea tradiției de către Cassian	173
Căi ale rugăciunii neîncetate	175
<i>Ascetism și rugăciune</i>	175
<i>Cele patru feluri de rugăciune</i>	177
<i>Rugăciunea Domnului</i>	179
<i>Cuvinte și dincolo de cuvinte: metoda rugăciunii neîncetate</i>	181
7. EXPERIENȚA RUGĂCIUNII	187
Extazul	190
<i>Cassian despre extaz: excessus mentis și „rugăciunea de foc”</i>	191
<i>Învățătura lui Cassian în context</i>	193

Străpungerea	199
<i>Fundalul</i>	200
<i>Analiza străpungerii și a lacrimilor la Cassian</i>	203
Învățător al rugăciunii	209
Postfață	211
Excurs: CASSIAN DESPRE EGIPTUL MONAHAL	213
Egiptul de Jos: monahismul în Deltă	213
<i>Panephyssis</i>	213
<i>Diolcos</i>	214
<i>Ambiguități în Deltă</i>	214
Sketis	216
Convorbirile 4–8: <i>Daniel, Sarapion și Serenus</i>	217
Convorbirile 9–10: <i>Isaac</i>	217
Convorbirile 21–23: <i>Theonas</i>	218
<i>Alți monahi din Sketis</i>	219
<i>Moise, Calamus și „deșertul Calamus sau Porphyrion”</i> ...	220
Relatări de mâna a doua	222
Monahi cunoscuți din alte surse	223
Note	225
Bibliografie	327